

SMERNICE IN NAVODILA ZA BRALCE BOŽJE BESEDE

»GLEJ, SVOJO BESEDO POLAGAM V TVOJA USTA!« (Jer 1, 9)

Kdo bere berila pri bogoslužju

Berila pri bogoslužju berejo laiki, ki imajo za to primerne sposobnosti in so dobro pripravljene. Bralci naj bodo sposobni dojeti naravo razodete Božje besede ter jo glasno, razločno in razumljivo posredovati občestvu. Bralca Božje besede uvrščamo med posebne cerkvene službe. Bralec pri bogoslužju bere berila in prošnje, priložnostno pa tudi župnijska sporočila in vabila. Za to služenje sta pomembni ljubezen do slovenskega jezika in pripravljenost posredovati Božjo besedo drugim.

Poslanstvo bralca

Božja beseda je Beseda ljubezni. Zato jo mora bralec najprej sam prebirati, se z njo hraniti in sprejeti njeno sporočilo. Šele nato jo lahko podarja drugim. Gladko in profesionalno prebrano besedilo pred Bogom nič ne pomeni, če ni odmeva srca. Bog ne bo presojal besed, ampak srce. Branje Božje besede je velika čast, ki hkrati kliče ponižnost, spoštovanje in odgovornost. Bralec se trudi živeti po evangeliju in nauku Cerkve, Božjo besedo oznanja razumljivo in razločno ter se na oznanjevanje skrbno pripravlja.

Priprava na branje

Priprava bralca je predvsem: • biblična vzgoja, ki pomaga razumeti bistvo razodetega sporočila Svetega pisma;

- liturgična vzgoja, ki uvaja v pomen in ureditev bogoslužja besede;
- tehnična priprava, ki usposablja za jasno, razločno in razumljivo glasno branje.

Na vredno oznanjevanje Božje besede se pripravljamo z:

- daljno pripravo (spoznavanje Svetega pisma, bogoslužja in pravil javnega nastopanja);
- bližnjo pripravo (študij dodeljenega odlomka, vaja glasnega branja in primerna zunanja urejenost).

Obleka bralca Božje besede naj bo dostojna, urejena in primerna svetosti bogoslužja, saj tudi zunanja podoba izraža odnos do službe oznanjevanja. V župnijski praksi se poudarja, da niso primerna pretirano sproščena ali neurejena oblačila (npr. raztrgane kavbojke, kratke hlače, kratka krila, široko odprte majice ali neprimerna obutev – npr. čevlji, ki ropotajo, japonke).

Prihod k ambonu

Bralec se mora zavedati, da pri bogoslužju ne nastopa. Tehnično gledano Božjo besedo bere, z vidika liturgije pa jo oznanja sebi in zbranemu občestvu.

Pomemben je že prihod k ambonu. K ambonu pristopimo dostojanstveno, samozavestno in zavedajoč se služenja skupnosti. Ko pridemo v prezbitarij, ne pokleknemo. Če gremo mimo oltarja, ga počastimo spoštljivo z rahlim priklonom. Med hojo proti ambonu se lahko s tiho molitvijo obrnemo na Boga:

»Vsemogočni Bog, očisti mi srce in ustnice, da bom dobro oznanil Božjo besedo.« Ko pridemo pred ambon, si prilagodimo mikrofona tako, da bo oznanjevana Božja beseda slišna vsem. Priporočljivo je, da z očmi preletimo besedilo, počakamo, da verniki sedejo, vzpostavimo stik s poslušalci in naredimo kratek trenutek tišine. Ni primerno, da začnemo brati takoj po prihodu k ambonu.

Branje Božje besede

Bralec najprej prebere samo podnaslov »Berilo iz ...«, nato pa še odlomek iz Svetega pisma. Naslovov beril (»Prvo berilo«, »Drugo berilo«) in naslovov odlomkov ne beremo, saj služijo le pripravi bralca. Odlomek moramo razumeti in ga prebrati tako, da bo razumljiv tudi poslušalcem. Branje naj ne bo ne preglasno in ne pretiho. Paziti moramo na razločnost izgovorjave in razumljivost smisla. Glas naj bo naraven; ne spreminjamo ga in ne ponarejamo. Pomembna je tudi govornica obraza, zlasti ustnic in oči. Pri branju se nam ne sme nikamor muditi. Pogovor med Bogom in človekom potrebuje svoj čas in trenutke tihote.

Očesni stik z občestvom

Prvi očesni stik je zelo pomemben, saj poslušalcem sporoča, da je branje namenjeno njim. Pogled naj bo usmerjen v ljudi in ne mimo njih. Očesni stik pomaga poslušalcem, da se čutijo vključene v oznanjevanje.

Zaključek berila

Po končanem branju bralec pogleda poslušalce, naredi trenutek tišine in izreče sklepni vzklik: »Božja beseda.« oziroma »To je Božja beseda.« ali »Poslušali smo Božjo besedo.«

Bralec ambon zapusti šele potem, ko verniki odgovorijo: »Bogu hvala.« S tem počastijo Božjo besedo in izrazijo svojo vero.

Če gre mimo oltarja, se ponovno spoštljivo rahlo priklonimo.

Branje psalma

Bralec prebere samo odpev in nikoli ne besede **odpev** pred besedilom. Po vsaki končani kitici dvigne pogled po ljudeh, da ti vedo kdaj skupno odgovoriti z odpevom psalma. Pri tem se jim tudi sam pridruži (to velja še posebej med delavniškimi mašami!). Branje psalma odpade, ko psalm pojejo pevci na koru (nedelje in prazniki).

Branje prošnj

Pri branju prošnj pred ambon stopimo po duhovnikovem prebranem uvodnem delu. Po vsaki prošnji dvignemo pogled in počakamo na odgovor ljudstva. Po zadnji prošnji stopimo od ambona in počakamo na zaključne besede duhovnika, nato se vrnemo na svoje mesto.

Pri uvodu v molitev Očenaš bralec vernike le povabi k molitvi; molitev »Oče naš« vedno začne duhovnik.

Izrazi v bogoslužju, povezani z branjem božje besede

Ambon - Miza Božje besede. Povzdignjen prostor med prezbiterijem in cerkveno ladjo, kjer se oznanja Božja beseda. Prostor mora biti dobro viden in trdno postavljen, da poudari moč in neomajnost Božje besede

Besedno bogoslužje - Branje Božje besede, razlaganje in molitev je Cerkev prevzela iz bogoslužja judovske shodnice, kjer so ob sobotah brali odlomke iz Postave in Prerokov.

Lekcionar - Knjiga Božje besede, beril, evangelijev in psalmov. Pri nas se imenuje Berila in evangeliji. Beremo jih pri bogoslužju na ambonu in so razdeljena v časovna obdobja bogoslužnega leta.

Lektor – Bralec - Bere berila med bogoslužnim opravilom, prav tako lahko bere tudi prošnje za vse potrebe, spev ali psalm.

Sklep

Pri branju Božje besede smo oznanjevalci Božje besede, ki naj v življenju poslušalcev obrodi sad. Zato berimo počasi, zbrano, spoštljivo, s ponižnostjo, ljubeznijo do Božje besede in odgovornostjo do občestva.

Naj bo božja beseda zate:

- LUČ, ki razsvetljuje tvojo pot,
- KRUH, ki hrani tvojo dušo,
- OGENJ, ki prižiga gorečnost,
- POT, ki te pelje v odrešenje,
- UTRIP, ki vzpodbuja tvojega duha in
- ŽIVLJENJE, ki se nikoli ne konča.

Povzetek iz gradiva na srečanju bralcev Božje besede, ki je potekalo 9. 5. 2026 na Škofijski gimnaziji v Vipavi.